

KRONIKA**Borut Belec – sedemdesetletnik**

Maribor, 13. 1. 2001

Kakor nam kroženje Zemlje po osončju neizprosno meri dolžino prehojene življenjske poti, nas po drugi strani izziva, da pretehtamo bero našega dela, ki je nastala v tem času. Ko ocenjujemo ustvarjalnost našega jubilaranta, moramo ugotoviti, da je s svojim pedagoškim, znanstvenoraziskovalnim in organizacijskim delom nedvomno vodilna osebnost mariborske geografske srenje in eden izmed najvidnejših slovenskih geografov.

Četudi rojen Mariborčan, je mladost preživel v Ljutomeru in je že zato Prlekiji in celotni subpanski Sloveniji posvetil velik del svojega raziskovalnega dela. Po končani klasični gimnaziji v Mariboru je leta 1955 diplomiral na Prirodoslovno-matematično-filozofski fakulteti, se zaposlil na klasični gimnaziji in v Pokrajinskem muzeju v Mariboru ter od leta 1962 na Pedagoški akademiji v Mariboru kot predavatelj obče in regionalne geografije, nekaj časa pa je predaval tudi na Višji in Visoki ekonomsko-komercialni šoli v Mariboru.

Že med študijem je pokazal veliko željo po znanju in njegovem terenskem potrjevanju. To je bil čas, ko so pod nesporno Melikovo avtoriteto potekala načrtna preučevanja na področju fizične geografije Slovenije. Od tod tudi prve Belčeve razprave o geomorfološkem razvoju Slovenskih in Medjimurskih goric, Haloz in Mariborske ravnine. Hkrati je pod Ilešičevim vplivom mlade geografe privlačevala družbenogeografska problematika slovenskih pokrajin, ki je značilna tudi za večino Belčevih del. Zato ni naključni naslov njegove prve razprave v Geografskem vestniku 27–28 Antropogeografija vasi na Spodnjem Murskem polju.

Pomemben zagon za jubilentovo raziskovalno delo pomeni leta 1961 ustanovljen Inštitut za geografijo Univerze v Ljubljani, ki je sistematično izvajal lokalnogeografska preučevanja, zlasti v Severovzhodni Sloveniji. Ta so bila hkrati usklajena z raziskovalnimi programi v okviru Zveze geografskih društev Jugo-

slavije in ustreznih komisij Menarodne geografske unije. Raziskovalni dosežki slovenskih geografov so bili tako sprotno dostopni širši geografski javnosti. Ugodna okoliščina je bila tudi Belčeva zaposlitev na novo ustanovljeni Pedagoški akademiji v Mariboru. Takrat je nastala njegova doktorska disertacija Ljutomersko-Ormoške gorice. Delo, objavljeno s podnaslovom agrarna geografija, pomeni poleg Bračičevih Vinorodnih Haloz primer monografije, ki obravnava izbrane naravnogeografske elemente z izrazitim poudarkom na družbenogeografskem razvoju ter recentnih socialnih in gospodarskih procesih. Produktivna usmerjenost Vzhodnih Slovenskih goric je Belca napeljala v sistematična preučevanja posebnih kmetijskih kultur, najprej vinogradništva, nato pa še sadjarstva in hmeljarstva v Sloveniji. Med slovenskimi geografi je bil prvi, ki je preučeval te kulture v njihovi prostorski in razvojni dimenziji od 19. stoletja dalje. Intenzivnost zemljiške rabe, produktivna usmerjenost ter prostorske transformacije podeželja mu pomenijo osnovo za tipologijo agrarnega prostora na Slovenskem, ki jo smemo označiti kot epilog njegovih agrarnogeografskih preučevanj.

Že v sedemdesetih letih se je odzival na takrat poudarjeno družbeno angažiranje v degradiranih, razvojno manj razvitih in obmejnih območjih Slovenije. Sodeloval je v skupinskih raziskavah o socioekonomskih in ekoloških učinkih melioracij in zemljiških zložb v Ščavniški dolini ter problemov obmejnih območij Slovenije. Po osamosvojitvi in nastanku slovensko-hrvaške državne meje je bil nosilec projekta o socioekonomski in demografski problematiki mejnih območij s Hrvaško, po letu 1997 pa je vodil projekt o zemljiški razdrobljenosti v Severovzhodni Sloveniji z vidika vključevanja v integrirano evropsko kmetijstvo. Še zlasti se je posvečal problematiki prekmejne zemljiškoposestne povezanosti, spremembam poljske razdelitve in socialni strukturi podeželja.

Jubilant sodi med geografe z intenzivno mednarodno dejavnostjo, saj je bil od leta 1974 neprekinjeno aktivni udeleženec mednarodnih geografskih kongresov in simpozijev ter član Mednarodne geografske zveze, njenih komisij in delovnih teles na področjih rabe tal, ruralnega razvoja, marginalizacije, spremembe ruralnih sistemov in uravnoreženo-trajnega razvoja podeželja. Med letoma 1992 in 1996 je bil redni član komisije za uravnorežen razvoj ruralnih sistemov, od leta 1996 pa je član študijske skupine za razvojne probleme v marginalnih regijah. Sodeloval je zlasti z geografskimi inštitucijami na Poljskem in Madžarskem ter v Nemčiji. Bil je soorganizator in udeleženec mnogih evropskih mednarodnih univerzitetnih znanstvenih srečanj. Objavljal je v številnih tujih publikacijah. S tovrstno dejavnostjo je znatno prispeval k afirmaciji slovenske geografije v zamejstvu in večji mednarodni razpoznavnosti Slovenije. Povsem umevno je, da je deloval tudi v domačem Geografskem društvu Maribor, Geografskem društvu Slovenije oziroma Zvezi geografskih društev Slovenije.

Za jubilanta je značilna izrazita dejavnost tudi na njegovi matični ustanovi in univerzi. Opravljal je zadolžitve namestnika predstojnika Združenja mariborskih visokošolskih zavodov, dekana Pedagoške akademije in direktorja VTO predmetni pouk. Bil je predstojnik Raziskovalnega inštituta, prodekan za raziskovalno dejavnost in dekan Pedagoške fakultete, večkrat pa je vodil tudi katedro in oddelek za geografijo. Deloval je v raznih organih in komisijah Združenja mariborskih visokošolskih zavodov in Univerze v Mariboru, Raziskovalne skupnosti Slovenije ter Inštituta za geografijo Univerze v Ljubljani.

Bibliografija jubilanta obsega 368 enot, med njimi 34 izvornih znanstvenih člankov, 21 elaboratov, 70 objavljenih predavanj in povzetkov na znanstvenih konferencah, 24 samostojnih sestavkov v znanstvenih in strokovnih knjigah, 3 monografije in 6 univerzitetnih učbenikov. Od leta 1980 ima zapisanih 86 mentorstev (vir: COBISS, Borut Belec (00481), osebna bibliografija za obdobje 1955–2001).

Za svoje raziskovalno in znanstveno delo je prejel Prešernovo nagrado za študente, nagradi iz sklada Štefana Kovača in sklada Borisa Kidriča, za prispevek k razvoju Pedagoške fakultete in Univerze v Mariboru pa zlato plaketo Pedagoške akademije ter srebrno in zlato plaketo Univerze v Mariboru. Slovenska geografija mu je leta 1997 za izjemne znanstvenoraziskovalne dosežke pri preučevanju Slovenije kot enemu prvih podelila Melikovo priznanje, Univerza v Mariboru pa lani za izredne zasluge na pedagoškem in znanstvenoraziskovalnem področju naslov zaslužnega profesorja.

Strokovni kolegi in prijatelji mu želimo še veliko zdravih let.

Božidar Kert in Ludvik Olas

Študentske Prešernove nagrade

Ljubljana, 5. in 6. 2. 2001

V zbornični dvorani Univerze v Ljubljani je bila v ponedeljek, 5. 2. 2001 podelitev študentskih Prešernovih nagrad Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Za svoje diplomsko delo sta jih med drugimi porejela tudi Darja Gros (naslov naloge Deforestacija v Amazoniji, mentorica dr. Metka Špes) in Matej Vranješ (Nekateri vidiki preučevanja prostorske odprtosti lokalne skupnosti: vzorčna študija periferne in obmejnega območja – na primeru Bovškega, mentor dr. Milan Bufon).

V isti dvorani so dan kasneje podelili še univerzitetne študentske Prešernove nagrade. Prejel jo je tudi Blaž Komac za diplomsko delo z naslovom Vodne razmere kraških izvirov na južnem podnožju Kaninskega pogorja. Njegov mentor je bil dr. Jurij Kunaver.

Borut Peršolja

Mirko Pak – častni doktor Univerze v Pécsu na Madžarskem

Pécs, Madžarska, 13. 3. 2001

Zelo redko doleti slovenske geografe slava, da jim katera od evropskih univerz podeli naziv častnega doktorja. Pomladi 2001 je ta čast doletela dr. Mirka Paka, rednega profesorja na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Visoko priznanje je dr. Paku podelil rektor Univerze v Pécsu dr. József Tóth na svečani seji senata.

Častni doktorat (*Doctorem Scientiarum Philosophiae Honoris Causa*) je bil dr. Mirku Paku podeljen za njegovo obsežno znanstvenoraziskovalno in strokovno delo ter za več kot 30 letne intenzivne stike z madžarskimi geografi. Pakov znanstveni opus obsega čez 150 znanstvenih razprav, predvsem s področja socialne, urbane in regionalne geografije, ki so bile objavljene v uglednih domačih in tujih znanstvenih revijah. Kot vabljeni profesor je predaval na mnogih univerzah v tujini in se aktivno ude-

Dr. Mirko Pak (tretji z leve) na slovesnosti ob podelitvi častnega doktorata Univerze v Pécsu.

leževal domačih in mednarodnih znanstvenih srečanj. Kolegi ga poznamo tudi kot zagnanega organizatorja znanstvenih sestankov, uspešnega urednika strokovnih publikacij, pisca učbenikov in dolgoletnega aktivnega člana naše stanovske organizacije.

Pakovo sodelovanje z madžarskimi geografi sega v sedemdeseta leta prejšnjega stoletja, ko so v okviru tedanjega Geografskega inštituta Univerze v Ljubljani, skupaj z Geografskim inštitutom Univerze v Budimpešti pod vodstvom priznanega profesorja Georgeja Enyedija, raziskovali v Porabju. Leta 1977 je vzpostavil stike z dr. Janosem Kolto z Geografskega inštituta v Pécsu. Stiki z Madžari so se poglobili v osemdesetih letih, ko so se slovenski geografi aktivno udeleževali mednarodnih simpozijev, ki so jih izmenično organizirale geografske inštitucije v Pécsu, Bayreuthu, Mariboru in Ljubljani. Razvili so se obojestranski plodni odnosi, tudi z geografi iz Szombathelyja, Kecskemeta in Szegeta, kar je omogočilo številne osebne stike in predavateljske obiske ter skupne raziskovalne projekte. Kolegi iz Pécsa so gostili tudi več študentskih ekskurzij iz Slovenije. Intenzivni stiki so privedli do več objav madžarskih kolegov v našem strokovnem tisku in naših raziskovalcev, tudi dr. Paka, v njihovih. Leta 2000 je imel dr. Pak v Pécsu tudi serijo predavanj v okviru njihovega dodiplomskega in podiplomskega študija. Kot kaže, se bo dolgoletno sodelovanje s kolegi iz Pécsa, čigar koordinator je vseskozi dr. Pak, v bližnji prihodnosti tudi formaliziralo v obliki posebnega sporazuma med Oddelkom za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in Oddelkom za geografijo Univerze v Pécsu. Sporazum bo omogočil še plodnejše sodelovanje na raziskovalnem področju ter olajšal izmenjavo profesorjev in študentov. Kako visoko cenijo madžarski geografi prizadevanja dr. Paka kaže tudi posebno povabilo na prireditev ob praznovanju stopenindvajsete obletnice Geografskega društva Madžarske, ko je bil kot eden redkih tujih gostov povabljen k aktivnemu sodelovanju.

Slovenski geografi dr. Mirku Paku čestitamo za visoko priznanje.

Darko Ogrin

Tatjana Šifrer – sedemdesetletnica

Hruševo, 16. 3. 2001

Pomladi leta 2001 je praznovala svoj življenjski jubilej, sedemdesetletnico, Tatjana Šifrer, diplomirana geografa in bibliotekarska svetovalka v pokoju.

Geografski vestnik se je spomnil njene šestdesetletnice v 63. letniku, leta 1991, kjer je bila orisana njena življenjska pot ter delo v Knjižnici Oddelka za geografijo na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Tatjana Šifrer je svoje službovanje začela v geografski knjižnici in ga po petintridesetih letih tudi zaključila na isti ustanovi. S svojim vestnim, marljivim in strokovnim delom je ustvarila sodobno knjižnico, ki je bila ponos Oddelka za geografijo in hkrati odlična podpora sodelavcem in številnim generacijam študentov in kasneje diplomantov pri raziskovalnem in študijskem delu.

Dolga leta je sama skrbela za knjižnico, šele v sedemdesetih letih si je pridobila sodelavki, saj je knjižnični fond naraščal, povečevalo se je število študentov in drugih uporabnikov, povečeval pa se je tudi obseg knjižničnih opravil. Kljub ročnemu katalogiziranju knjižnega gradiva in zamudnemu pretipkovanju kataložnih listkov je bil knjižni fond vedno pravočasno in strokovno obdelan. Danes pa bibliotekarkam veliko zamudnih opravil olajšajo računalniki. Tatjana Šifrer se je upokojila ravno v letu, ko je računalnik začel postajati osnovno orodje tudi v geografski knjižnici. Med prvimi na fakulteti je posvečala veliko pozornost informacijski dejavnosti. Njena je bila pobuda za načrtno seznanjanje študentov prvega letnika s katalogi, knjižničnim fondom in podobnim. Veliko pozornost je posvečala individualnemu delu z uporabniki, ki jim je pomagala s svojim bogatim strokovnim znanjem in poznavanjem knjižničnega fonda. Bilten novosti je pričel uporabnike seznanjati z mesečnimi novostmi knjižnice prav na njeno pobudo. Vse ideje, ki jih je udejanjila v svojem dolgoletnem službovanju, se razvijajo naprej in ob podpori sodobne tehnologije in novih kadrov dograjujejo še danes.

Njeno vsestransko strokovno delo v geografski stroki in knjižnici ni bilo prezrto. Priznanja so ji podelili: Geografsko društvo Slovenije, Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, Mladinska knjiga in Filozofska

fakulteta. Leta 1997 je ob petinsedemdesetletnici Geografskega društva Slovenije prejela zlato plaketo Zveze geografskih društev Slovenije, ki se podeljuje za več kot tridesetletno prizadevno, uspešno in odmevno delo pri razvoju in uveljavljanju slovenske geografije. Ob osemdesetletnici ustanovitve Oddelka za geografijo na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani je oddelek prvič podelili priznanja Oddelka za geografijo. Prejeli so jih upokojeni sodelavci in med dobitniki tega priznanja je bila tudi Tatjana Šifrer. Na svečani podelitvi leta 1999 so priznanje utemeljili z naslednjimi besedami: »... *Uspešnega razvoja Oddelka, pa tudi geografije, si ne moremo zamisliti brez pregledne in vsem geografom dostopne knjižnice, dobre kartografije, urejenega laboratorija, tajništva ... Oddetek za geografijo je imel srečo, da so dolga leta, vse do upokojitve, ta dela opravljali naši sodelavci, ki so v svoje delo vnesli veliko entuziazma, znanja, razgledanosti in dobre volje. Vedno so bili pripravljeni pomagati tako študentom kot profesorjem in asistentom, pa čeprav so njihove zahteve in želje mejile že na nemogoče. Vsak izmed njih je pomagal graditi trdne temelje našega oddelka in njegovih sestavnih delov, vsi skupaj pa so veliko pripomogli k temu, da se naš Oddelek uvršča med najbolj urejene na fakulteti ...*«.

Tatjana Šifrer želimo ob njenem življenjskem jubileju še veliko dobrega zdravja, življenjskih moči in vedrine za opravljanje vsega tistega, kar izpolnjuje in bogati njen vsakdanjik.

Janja Turk

Marko Žerovnik – dobitnik srebrnega priznanja

Komenda, 15. 5. 2001

Ob prazniku občine Komenda je dr. Marko Žerovnik, samostojni kulturni delavec v pokoju, dobil srebrno priznanje. V obrazložitvi podelitve občinskega priznanja, ki so bila letos prvič podeljena, je med drugim zapisano: »... *Dr. Marko Žerovnik (rojen leta 1932) je v zadnjih 25. letih, odkar živi v Komen-di, dejavno vključen v prenekatere področja vsakdanjega življenja. Zavzemal se je za celostni razvoj tamkajšnje osnovne šole, bil je med pobudniki gradnje večnamenske športne dvorane, soostanovitelj in sodelavec krajevnega časopisa Aplenca, pobudnik in član uredništva zbornika Komenda (1992), avtor številnih strokovnih prispevkov in aplikativnih ekspertiz. Precej zaslug ima za ustanovitev občine Komenda; v ta namen*

je izdelal več študij in strokovnih utemeljitev, ki so podpirale in upravičevale nastanek občine kot temeljnega kazalca sodobne krajevne samouprave ...».

Milan Natek

Andrej Kranjc – redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Ljubljana, 7. 6. 2001

Na redni volilni skupščini Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani je bil njen dose-danji izredni član dr. Andrej Kranjc, znanstveni svetnik na Inštitutu za raziskovanje krasa Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, izvoljen za rednega člana SAZU.

Dr. Andrej Kranjc (rojen leta 1943) je bil že leta 1995 izvoljen za izrednega člana SAZU. S svojimi številnimi, raznovrstnimi in temeljnimi raziskavami kraških predelov Slovenije je obogatil področje kraške geomorfologije, speleologije, geografije in agrarne geografije. Njegova preučevanja in regionalne analize odlikuje kvantifikacija obdelanih pojavov in poglobljeno poznavanje zgodovinskih virov. Njegova knjiga *Recent Fluvial Cave Sediments, their Origin and Role in Speleogenesis* iz leta 1989 je prva monografija o tej problematiki na svetu. Je član številnih teles mednarodnih strokovnih združenj, slovenski koordinator evropskega projekta COST 65, avtor poglavja o raziskovalnih metodah, varstvu kraških voda, pobudnik in usmerjevalec vsakoletnih krasoslovnih šol in drugih mednarodnih prireditev, urednik enajstih zvezkov *Acte carsologicae* in sodelavec pri številnih raziskovalnih projektih. S svojim celotnim delom je prispeval k prodoru in ugledu slovenske krasoslovne znanosti v svetu kakor tudi k uveljavitvi Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU v Postojni kot priznanega in pomembnega mednarodnega krasoslovnega središča.

Milan Natek